

Üzenet a széllel

(Egy rövidfilm vázlatja)

Egy külvárosi templom középhajója. Olcsó, aranyozott gipszangyalok, futószalagon készült szűzanyák. Délelőtt van, söprik a kőpadlót, egy orgonista gyakorol, ötször is nekirugaszkodik a fugának. Csak néhány öreg néni üldögél a jó hűvösön, inkább önmagával, mint Istennel társalogva. S egy állapotos munkásasszony térdel egy mellékolttár előtt. Időnként előnti a keserűség s abbahagyja az imádságot; aztán erőt vesz magán és belekezd újra.

Jani, az asszony nyolcéves kisleánya unatkozik. Elmegy az egyik mellékolttárhoz, ahol egy néni három szál gyertyát gyújtott. Megvárja, míg tovább nem megy, s elfújja. Ezt kétszer megismétli, s a néni, aki először saját magát vádolja szórakozottsággal, harmadszor, amikor visszapillant és újra meggyújtja a gyertyákat, szemrehányó pillantást vet Szent Antalra, mintha annak tulajdonítaná a csínytet.

Müllerné — így hívják az állapotos asszonyt — kézenfogja a kisfiát és kimegy a templomból. Elindulnak hazafelé; az Illatos úti munkásházak egyikében laknak.

Ahogy mennek, egy kislány jön szembe, kezében léggömb. A kisfiú megáll, sóváran nézi, az anyja kézenfogja és továbbvezeti. Jön egy kalauzáló két gyerekkel, mindegyiknek van léggömbje. A kisfiút megint elfogja a sóvárgás. Így érnek ki a Soroksári út sarkára. Itt áll a léggömbárus.

Janinak földre gyökerezik a lába. Az anyja htvogatja, a fiú nem bír továbbmenni. Müllerné egy sóhajjal az áruhoz lép. Az élelmes árus rögtön lefűz egy nagy, piros léggömböt, fölszavarja Jani egyik gombjára.

— Hogy ez? — kérdezi az asszony.

Mikor az árat megtudja, visszateszi a pénzt a kis patkótárcába. De a fiú arcán akkora csalódás látszik, hogy nincs ereje visszavenni a léggömböt. Egy sóhajjal kifizeti az árat. Látszik, hogy ez a kis pénz is számít neki.

Mennek tovább. A kisfiú boldog. Most ő találkozik sóvár szemekkel. Nem lehet birni vele. Ugrál, futkos, egy megvadult kiscsikó. A ház előtt a gyerekek sorfalat állnak, s ő bevonul a pompás zsákmánnyal.

Hazuérkeznek. Apja (aki délutános) elaludt a konyhazsámolyon. Jöttükre fölébred, első pillantása a léggömbre esik. Nem szól egy szót sem, de látszik, rosszalja.

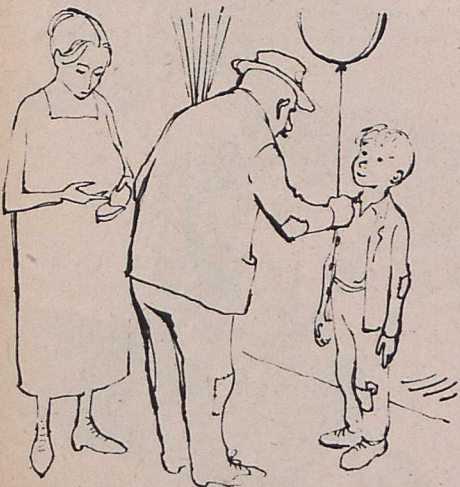
— Mit néz ezen a léggömbön? — kérdezi Müllerné. — Már ennyi öröme se legyen ennek a gyereknek?

Müller visszafekszik, lustán fújja a füstöt, nem szól. Az a fajta ember, akinek nincs szerencséje, de nem is riagyon érdemi meg, hogy legyen. Nem érdekli semmi, nem, ügyes, nem jó munkás, elherdálja az életét s valami csodára vár.

Az asszony megfőzi az ebédet. S közben néha odaszól az urának, folytatja a már régóta húzódozó, egyoldalú, reménytelen vitát.

— Kétszer megnézek minden filéért, de így sem tudunk semmit félretenni.

Müller nem szól. De az asszony érti. — Hát mire várjak? Hogy maga megemberelje magát? Arra várhatok.

És később:

— Tudja meg, hogy egy szál pelenkánk sincs. Más asszony ilyenkor már ftkszundfertig várja a gyereket.

És amikor már asztalon gőzöl az ebéd, s az ember meg se mozdul, oda-megy hozzá:

— Mi az? Még el is akar késni?

Müller föltápázkodik, megeszi az ebédet, fejébe nyomja kalapját. Az ajtóban megáll. Nem sok meggyőződéssel mondja:

— Ne félj: Nemsokára lesz valami.

Az asszony nem is válaszol.

— Megkapsz mindent, ami kell. Most várok valamit.

Az asszony nem szól. Müller még vár egy kicsit, aztán elmegy. Aztán Janika kéredezkedik le az utcára. Fogja a léggömböt, boldogan leszalad a lépcsőn, de félútról visszajön, bekopog. Anyja bosszusan hagyja abba a mosogatást.

— Anyu kérem, ha meglesz a testvérkém, akkor nem tetszik többé nekem léggömböt venni?

— Hagyj békén! — csapja be az ajtót Müllerné.

Jani lemegy az utcára. Most már nem olyan nagy esemény az ő léggömbje. Példáján felbuzdulva, a házbeli gyerekek is vettek, olyik kettőt-hármat is kimuzsikált az anyjából. Azt játsszák, hogy összefogják valamennyit, s a legkisebbik kezébe nyomják: fölrepül-e. De a gyerek nem repül föl, Janiét is elkérák, de ő nem adja oda. Kicsúfolják, milyen irigy.

Elszégyleti magát, továbbmegy, valamin töri a fejét. Arca földerül, belép a sarki trafikba. Sokan vannak, mennek munkába a férfiak, mind vesznek cigarettát.

— Irma néni, tessék szíves lenni kölcsön adni egy kis papírt és ceruzát.

Irma néni amúgyis ügyetlen trafikosné. Alig győzi a nagy rohamot, belezavarodik a visszaadásba, egyre többen vannak és ez a kisfiú, mint a verki, ismétli, már ötödször:

— Irma néni, tessék szíves lenni kölcsön adni egy kis papírt és ceruzát.

Végül — hogy szabaduljon tőle — odalöki neki.

— Irma néni kérem, vékonyabbat tessék.

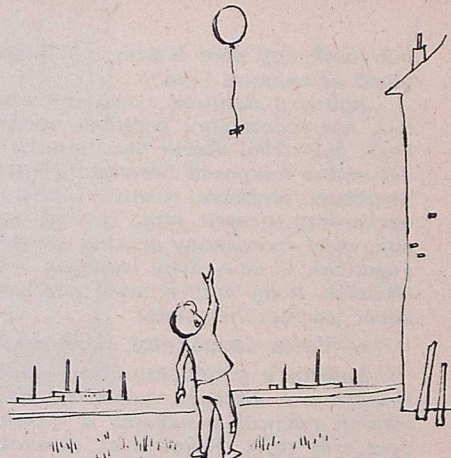
Mert csak egy darab barna csomagolópapírt talált a trafikosné. Ez a mondat is elhangzik még négyszer, s Jani megkapja, amit kért. Leül, mindenkinnek elállja az útját, de szép lassan és iskolásan irni kezd.

»Édes jó Istenkém, most már testvérkém lesz, lehet, hogy kettő is lesz mint a Pöspiszenék, csak te tudsz segíteni, mert apunak nem adnak jó munkát, mindig csak egyes darabot és nem lesz pénzünk még piros léggömbre sem. Müller János II. oszt. Illatos út 127, III. em. 4.«

Ráköti a madzagra és kezdődik a búcsú a léggömbtől. Nem könnyű dollog ez. Az ember eleresztené is, mert hátha jobbra fordul a sora, de fogná is, mert oly piros és oly vidáman rángatja a spárgát a szélben... Egyszer elereszti, de utánakap, visszahúzza. Aztán továbbmegy. Megint eleresztené, de epp arra jön egy rendőr, ránéz a léggömbre, Jani megijed, hátha nem szabad. Elfut, s aztán egy üres telekről, ahol senki sem látja, fölereszti.

Néz utána, szeme csupa könny. Megy, megy föl a léggömb, aztán egyszerre belekap a szél, elkapja s viszi magával, el a háztetők fölött, el a templom keresztje fölött, el a napfényben szikrázó Budapest fölött...

A felhők közt vagyunk már. Itt táncol a léggömb, rajta a kis levél. Lent a város óriási, elnyúlt teste, fönt ez a szelek játéka, semmiség. Ragadja a szél, el a Margitsziget fölött, ez már Újpest, ez már talán Vác... Följebb,

már csak egy pont látszik a felhők szegélye alatt s akkor elpukkad a légömb és zuhanni kezd.

Robog a délutáni vonat a nagymarosi dunakanyarban. Bent, egy nyitott, harmadosztályú kocsi-ban majdnem csupa munkás, aki az alagi, dunakeszi gyárakból utazik haza munka után. Az egyik bóbiskol, a másik olvas, két ember hangosan veszekszik valami futball-buifaságon az ablak előtt. Egy sarokban, térdükre rakott vállkántáskán, négy öreg munkás ultizik. Az egyik öreg, beesett arcú, huncut szemű férfi, akit »Vasárlarcosnak« csúfolnak, mert mozgékony arcával mindent ki tud fejezni, nagy nevetés tárgya. Fogadnak is vele, hogy leosztják neki a lapot és a partnerek az arcáról leolvassák, hogy milyen lapja van neki. Kiosztják, az öreg mimikázik, s egy kövér partner bemondja:

— Vörös disznó, alsó, tizes, meg a tök király.

Leteríti a lapját, kis híján eltalálta a kövér, hogy milyen lapot kapott. Nagy lesz a kacagás, mások is odalépnek, azoknak is el kell mondani, mi történt, viharzik a nevetés, a Vasárlarcos úgy kacag, hogy fuldokló köhögés vesz erőt rajta. Kinyitja az ablakot, kihajol egy kis jó levegőt szíjni. Az ablakon egy kis piros gumidarabot verdes befelé a szél.

Gépiesen utánanyúl, de a gumi madzaghoz van kötve, nem jön befelé. Rángatja, aztán kihajol, óvatosan húzigálja; a vagon tetején levő kis szel-
lőzőnyílásról lecsavarodik a madzag s a madzag végén a levél. Az öreg behúzza, olvasni kezdi.

Már kiosztották a lapját, de ő csak olvas, mozgékony arcán mély megindultság.

— Még nem is láttad a lapodat és már zokogsz? — csúfolja a kövér. De az öregember szó nélkül kezébe nyomja a levelet. Ő is elolvassa. Aztán fölolvassa. Csönd lesz a sarokban. Odaát fölfigyelnek a csöndre, valaki átjön, elcsöndesül az egész vagon. Bejön a kalauz, meghökkenve néz körül s hallja:

»...nem lesz pénziünk még piros léggömbre sem. Müller János II. oszt. Illatos út 127, III. em. 4.«

— Adja csak ide — mondja valaki a tömegből. — Isten bizony fölírom a címét és küldök neki egy piros labdát.

Írja a címet. A Vasárlarcos elgondolkozva mondja:

— Nekünk még megvan a Misike járókája. Nem is fog kelleni egyhámar senkinek.

— Inkább pelenka kell — mondja egy avatott asszony. — Az kerül leg-
többre és abból sohasem elég.

És a kövérnek föl kell állnia a padra és hangosan felolvasnia a címet. Még a kalauz is láveszi tintaceruzáját, megnyálazza és a blokkja hátára ír.

Az Illatos úti bérkaszárnya előtt megáll a posta zöld autója. Leszáll a postás, kinyitja az autó ajtaját, rakja ki a csomagokat. Megjelenik egy gyerek-fürdőkád, két demizson, egy kettrebe bezárva két pár csirke, s utána a csomagok lavinája. Utoljára egy össze-csukható járókát vesz ki az autóból a postás, melynek korlátján, hosszú madzagra kötve, piros léggömb himbál már kissé hervatagon. Selyempapír van ráragasztva, s a papírra rámozolva a cím:

Müller János

Illatos út 127, III. em. 4.

A szél belekap a léggömbbe, mely friss erőre kap, megfeszíti a spárgát és jókedvűen csapkod a levegőben.

Réber László rajzai